

הגדלת מספר חברי הכנסת ("החוק הנורבגי") – אומדן עלות מעודכן¹

מסמך זה נכתב לבקשת יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט חה"כ שמחה רוטמן, ומובא בו אומדן עלות להצעת חוק מטעם ועדת החוקה לפי סעיף 80 לתקנון הכנסת – **הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – הפסקת חברות בכנסת של שר או סגן שר), התשפ"ג-2023**.

1. תיאור המצב הקיים והשינוי המוצע

בסעיף 42ג(ד)(1) לחוק-יסוד: הכנסת מוגדר מספר השרים וסגני השרים שיוכלו להפסיק את חברותם בכנסת בהתאם לחוק זה לפי גודל הסיעה. על פי המצב הקיים, זהו המפתח לקביעת מספר חברי הכנסת שיוכלו להפסיק את חברותם:

- בסיעה המונה בין ארבעה לשישה חברי כנסת, רשאים שלושה חברי כנסת להפסיק את חברותם בכנסת;
- בסיעה המונה בין שבעה לתשעה חברי כנסת, רשאים ארבעה חברי כנסת להפסיק את חברותם בכנסת;
- בסיעה המונה עשרה חברי כנסת לפחות, רשאים חמישה חברי כנסת להפסיק את חברותם בכנסת.

על פי השינוי המוצע, המפתח יתעדכן כך שבסיעה שבה חברים בין עשרה ל-17 חברי כנסת, חמישה חברי כנסת יהיו רשאים להפסיק את חברותם בכנסת, כפי שקבוע כיום; בסיעה שמספר חבריה גדול מ-18, יוכלו לעשות זאת שליש מחברי הסיעה.²

לפי גודל הסיעות בכנסת העשרים-וחמש, רק סיעה אחת החברה בממשלה מונה יותר מ-18 חברי כנסת, וחברים בה 32 חברי כנסת. השינוי המוצע עשוי להשפיע עליה. בהינתן המפתח המוצע, בסיעה זו יוכלו להפסיק את חברותם בכנסת עשרה חברי כנסת, לעומת חמישה על פי המצב הקיים, **כך שהמשמעות של השינוי המוצע בכנסת העשרים-וחמש לנוכח הממשלה שהוקמה היא תוספת אפשרית של עד חמישה חברי כנסת**.

2. אומדן העלות

מבחינה תקציבית, המשמעות העיקרית של קבלת השינוי המוצע היא התוספת התקציבית בעבור פעילותם של עד חמישה חברי כנסת חדשים נוספים בכנסת העשרים-וחמש, כפי שהוסבר לעיל.

¹ מסמך זה הוא עדכון למסמך קודם בנושא: אילנית בר, [הפסקת חברות בכנסת של חבר כנסת המכהן כשר או כסגן שר \("החוק הנורבגי"\) – אומדן עלות](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 20 במאי 2020.

² על פי המוצע, במקרה שתוצאת החישוב אינה מספר שלם, היא תעוגל למספר השלם הנמוך הקרוב.

העלויות בגין תוספת של חברי כנסת כוללות עלויות ישירות, ובהן עלות השכר של חבר הכנסת, העסקת יועצים פרלמנטריים, תקציב לשכה, עלויות רכב ותקורות, וכן עלויות עקיפות ככל שיידרשו. בלוח 1 שלהלן מפורטות העלויות הישירות של חבר כנסת נוסף, כפי שהתקבלו מחשבות הכנסת.

לוח 1 – עלויות העסקת חבר כנסת חדש בשנה (אלפי ש"ח)³

מרכיב	עלות
עלות השכר של חבר הכנסת	800
העסקת שלושה עוזרים פרלמנטריים	780
תקציב לשכה	102
רכב	112
תוספת תקורות ⁴	156
סך הכול	1,950

לפי הנתונים, **העלות הישירה בגין כל חבר כנסת היא כ-1.95 מיליון ש"ח בשנה**: כ-800,000 ש"ח עבור עלויות השכר של חבר הכנסת, כ-780,000 ש"ח עבור העסקת שלושה יועצים פרלמנטריים, כ-102,000 ש"ח עבור תקציב הלשכה הכולל בין היתר את תקציב הקשר עם הציבור, כ-112,000 ש"ח עבור רכב וכ-156,000 ש"ח בגין תקורות. נציין כי ח"כ שמקום מגוריו מרוחק מירושלים זכאי לעיתים גם להוצאות לינה במלון בירושלים.

אם כתוצאה מהשינוי המוצע אכן יתווספו חמישה חברי כנסת חדשים, הרי **שהעלות השנתית הנוספת בגינם תהיה 9.75 מיליון ש"ח**. נציין כי נתוני שכר חברי הכנסת המוצגים בלוח הם בהנחה ששכר חברי הכנסת יעודכן מחודש ינואר 2023 ב-12.5%, בהתאם למנגנון הקבוע כיום (הצמדה לשכר הממוצע לפי חוק הביטוח הלאומי).⁵ אם תתקבל החלטה אחרת בנושא לפי המלצות שיוגשו על ידי הוועדה הציבורית בדבר שכר ותשלומים אחרים לחברי הכנסת, הרי שיש לעדכן את העלות בהתאם.

העלות חושבה בהינתן גודל הסיעות בכנסת העשרים וחמש החברות בממשלה, וכל שינוי בהרכב הממשלה עשוי להשפיע על העלות הכוללת. בהינתן השינוי המוצע יהפוך להוראת קבע, אם בכנסות ובממשלות עתידיות יהיה מספר גדול יותר של סיעות שבהן יותר מ-18 חברי כנסת, ייתכן שהעלות תשתנה בהתאם.

העלות שהוצגה במסמך זה היא העלות הישירה הנובעת מהגדלת מספר חברי הכנסת. במקרה שיידרש לבצע התאמות נוספות בגין הגדלת מספר חברי הכנסת, לרבות הוספה או התאמה של לשכות, ייתכנו עלויות נוספות.⁶

³ נדב כספי, סגן חשב הכנסת, דוא"ל, 8 בינואר 2023.

⁴ תוספת תקורות כוללת את תוספת כוח האדם המינהלי בכנסת הנדרש למתן שירות לחברי הכנסת הנוספים, ואת הגידול בהוצאות השוטפות של הכנסת כתוצאה מגידול בכוח האדם.

⁵ חיים אבידור, חשב הכנסת, דוא"ל, 8 בינואר 2023.

⁶ בהקשר זה נציין כי במסמך הקודם שפורסם בנושא בשנת 2020 הוצגה הערכת חשבות הכנסת לגבי העלות של הקמת לשכות נוספות לחברי כנסת (לרבות עלויות הכנת התשתית הנדרשת), והן נאמדו בעלות חד-פעמית של 1.5 מיליון ש"ח לכל לשכה.